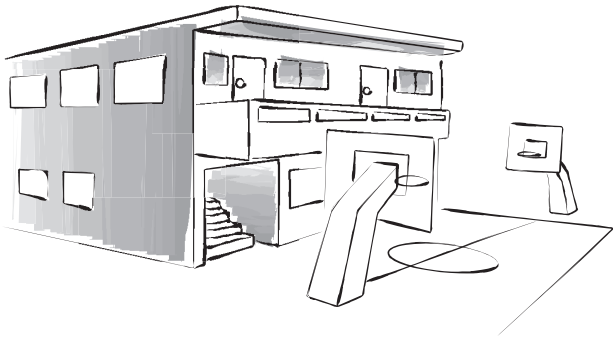

Οδηγίες και συμβουλές για μια μαθητική ταινία: από το θέμα στην προετοιμασία, το γύρισμα και την ολοκλήρωση!

Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός - Σύνταξη: Μένης Θεοδωρίδης
Κριτική και Δημιουργική Συνεργασία: Μαρία Λεωνίδα

Σκίτσα: Δημήτρης Παπαδόπουλος
Επιμέλεια σελίδων: Λουίζα Σταθοπούλου

ΧΩΡΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Βολεύει να επιλέγεται ένας χώρος εργασίας που εξυπηρετεί όλα τα παιδιά (όπως είναι το σχολείο και οι γύρω κοντινοί χώροι) ώστε να μη χάνεται χρόνος για μετακινήσεις.

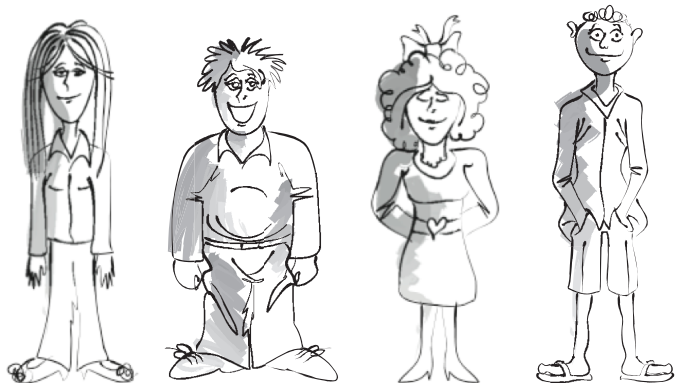
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ - ΕΠΟΠΤΗΣ: Την ευθύνη της ομάδας καλό είναι να έχει κάποιος καθηγητής που θέλει να συνεργαστεί και αγαπάει την τέχνη του κινηματογράφου. Ίσως χρειαστούν άδειες, συνεννοήσεις με γονείς, με γείτονες, με εκπαιδευτικές αρχές κ.λπ. Ο καθηγητής που εποπτεύει θα είναι για όλους, ένα πρόσωπο κοινής εμπιστοσύνης.

ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ - ΕΜΨΥΧΩΤΗΣ: Το ιδανικό είναι να υπάρχει κάποιος σε αυτόν τον ρόλο, ο οποίος να είναι επαγγελματίας του κινηματογράφου. Υπάρχουν βέβαια εκπαιδευτικοί που έχουν αποκτήσει σημαντική εμπειρία, αλλά τις περισσότερες φορές αποδεικνύεται ότι από έναν ερασιτέχνη διαφεύγουν σημαντικά βήματα και επιλογές.

Στην προετοιμασία είναι αρκετό να παρευρίσκεται, να λέει και να εξηγεί τη γνώμη του. Στο γύρισμα και στο μοντάζ θα πρέπει να καθοδηγεί, εξηγώντας τις αναγκαίες τεχνικές προϋποθέσεις και προτείνοντας, όπου γίνεται, εναλλακτικές λύσεις ώστε η ομάδα να επιλέγει. Ο σκηνοθέτης - εμψυχωτής είναι ο ειδικός που μπορεί να επεξηγεί σε όλους, τη σκοπιμότητα των συμβουλών που δίνονται παρακάτω.

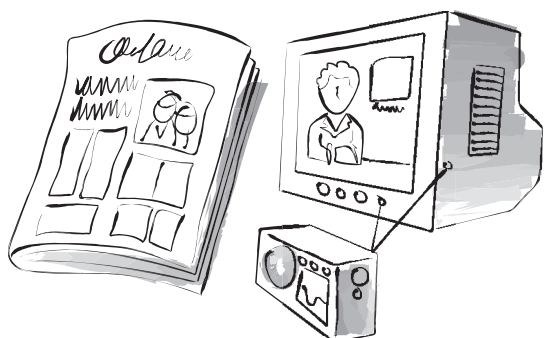
ΜΑΘΗΤΕΣ: Μπορεί κανείς να προσαρμόσει τις ανάγκες ενός θέματος και τις απαιτήσεις του γυρίσματος σε διάφορες ηλικίες. Ο αριθμός των παιδιών καλό είναι να μην ξεπερνά τα είκοσι. Σε κάθε περίπτωση δουλέψτε αναθέτοντας διάφορες εργασίες (π.χ. έρευνα, ανάπτυξη σεναρίου, σκηνικά, φωτογράφιση), σε μικρότερες ομάδες ώστε όλα τα παιδιά να συμμετέχουν.

ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

(για μια περίπου 5λεπτη ταινία, θα χρειαστούν τουλάχιστον 2 μέρες προετοιμασίας).

ΘΕΜΑ: Πολλές φορές, ένα ήδη δοσμένο θέμα βοηθάει την ομάδα να συνεργαστεί δημιουργικά. Κάθε άλλη διαδικασία επιλογής θέματος είναι χρονοβόρα και μπορεί να οδηγήσει την ομάδα σε διάσπαση. Εφόσον δεν υπάρχει «δοσμένο» θέμα, είναι καλύτερα να συγκροτηθεί η ομάδα από παιδιά που συμφωνούν εξαρχής να δουλέψουν πάνω σε κάποια συγκεκριμένη ιδέα.

Με αφετηρία το προαποφασισμένο θέμα, καθένας μόνος του σκέφτεται για 10-15' λεπτά, πιθανές ιδέες για την ανάπτυξη του θέματος («τί θα δείχνει η ταινία μας;») κρατώντας μερικές σημειώσεις. Αρκούν 2-3 λέξεις. Αφορμές για ιδέες μπορεί να δώσει μια βόλτα μέσα στο χώρο που αφορά το θέμα, μπορούν να προέλθουν από τα ενδιαφέροντα των παιδιών που συμμετέχουν στην ομάδα, ή να δοθούν από την τρέχουσα επικαιρότητα κ.λπ., ΠΑΝΤΟΤΕ βέβαια σε σχέση με το αρχικό θέμα που έχει αποφασιστεί.

Στις επόμενες 2 ώρες καθένας προτείνει τις ιδέες που σκέφτηκε για την ανάπτυξη του θέματος (καταιγισμός προτάσεων). Όσες ιδέες βρίσκουν ανταπόκριση στην ομάδα, συζητιούνται και καταγράφονται στον πίνακα.

Μέσα από τη συζήτηση μπορούν να προκύψουν και νέες ιδέες. Στο τέλος του δίωρου, η ομάδα θα πρέπει να έχει ξεχωρίσει όσες ιδέες συνδυάζονται και εξυπηρετούν την ανάπτυξη του αρχικού θέματος. Δηλαδή θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί η συνοπτική κατάστρωση του σεναρίου.

Στο σημείο αυτό, αν υπάρχει σκηνοθέτης - εμπυχωτής, θα ήταν καλό να θυμίσει στην ομάδα μερικά βασικά στοιχεία της κινηματογραφικής έκφρασης (περίπου 1 ώρα):

- κλίμακες κάδρων (γενικό, μεσαίο, κοντινό και κάδρο-αμόρσα)
- οπτικές γωνίες (πλονζέ, κόντρ-πλονζέ)
- βασικές κινήσεις μηχανής (πανοραμική, βερτικάλ-τιλτ, τράβελινγκ εμπρός και πίσω, τράβελινγκ λατεράλ, ζουμ και μηχανή στο χέρι).

Ο σκηνοθέτης - εμπυχωτής μπορεί να συνδέσει την έξοδο της βιντεοκάμεράς του με το σχολικό δέκτη τηλεόρασης ή τον βιντεοπροβολέα και να δείχνει παραστατικά στα παιδιά τις διάφορες παραμέτρους της κινηματογραφικής έκφρασης.

Συγγραφή σεναρίου (3-4 ώρες. Ενδιάμεσα θα χρειαστεί ένα εικοσάλεπτο διάλειμμα με μουσική και γλυκό! Αλλιώς θα «πήξετε»).

Όταν περιγράφετε δράση σε ένα χώρο, προτιμείστε, την ώρα που γράφετε, **να βρίσκεστε στο χώρο αυτόν** ή προσπαθήστε να τον φέρετε στο μυαλό σας με ακρίβεια. Στις περιγραφές σας προσπαθήστε να εξηγήτε την εικόνα όπως θα την «έβλεπε» η κάμερα: αποφύγετε φράσεις όπως: Εκείνη τη μέρα έκανε πολλή ζέστη ... προτιμείστε **φράσεις - εικόνες** όπως: Ο Γιάννης γράφει. Το πουκάμισό του είναι ανοιχτό. Κάθε τόσο προσπαθεί να δροσιστεί κάνοντας αέρα με ένα τετράδιο.

Όσοι θέλουν, ας προσπαθήσουν να διαβάσουν το καταπληκτικό βιβλιαράκι του Ντέιβιντ Μάμετ, *Σκηνοθετώντας μια ταινία*, Πατάκης 1998.

- Στο τέλος της πρώτης μέρας:

Γράψτε ολόκληρο το τελικό σενάριο καθαρά. Καθένας θα πρέπει να πάρει ένα αντίγραφο σπίτι του και να το διαβάσει κάμποσες φορές. Αν του έρθει κάποια καλή, συμπληρωματική ιδέα, ας τη σημειώσει για να συζητηθεί αύριο.

- Για να γράψετε τους διαλόγους μιας σκηνής: πριν ξεκινήσετε, σκεφτείτε ποιος από τους διαθέσιμους γνωστούς σας (καθηγητές, γονείς, συμμαθητές) θα μπορούσε να παίξει τον κάθε ρόλο. **Την ώρα που γράφετε τους διαλόγους, φανταστείτε τα άτομα αυτά να λένε τα λόγια που γράφετε. Μόλις γράψετε ένα διάλογο, μοιραστείτε τους ρόλους μεταξύ σας και δοκιμάστε τους φωναχτά.** - Θα διαπιστώσετε, ότι πολλές λέξεις πρέπει να αλλαχτούν ώστε ο διάλογος να «κυλάει» και να είναι πιο αληθινός!

ΔΕΥΤΕΡΗ ΜΕΡΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ:

- Για μισή περίπου ώρα, συζητείστε όσες τυχόν καινούργιες, καλές ιδέες προτείνονται. Αν σας πείσουν, προσαρμόστε τις στο σενάριο.

- Για τους ρόλους που προβλέπει το σενάριό σας, αναζητείστε τους ηθοποιούς σας μεταξύ των συμμαθητών, καθηγητών, γνωστών ή φίλων σας που δεσμεύονται να είναι διαθέσιμοι κατά το Σαββατοκύριακο των γυρισμάτων. Αν όχι, θα πρέπει τώρα να αναζητήσετε τους ηθοποιούς σας, που θα δεσμευτούν να είναι διαθέσιμοι στα γυρίσματα, για κάμποσες ώρες, χωρίς να αδημονούν να φύγουν. Στο μεταξύ θα πρέπει να καθαρογραφούν οι ρόλοι, υπογραμμίζοντας τις «ατάκες» (λόγια) κάθε ηθοποιού ξεχωριστά, και καθένας να πάρει το ρόλο του ώστε, μέχρι τη μέρα γυρίσματος, να τον έχει μάθει.

Πίσω στην τάξη:

Συντάξτε, σύμφωνα με το παράδειγμα, καρτέλα γυρίσματος για κάθε σκηνή.

Ενδεικτικό Παράδειγμα Καρτέλας Γυρίσματος

Σκηνή:	Πάρτυ
Χώρος:	Αίθουσα Β3 (στολισμένη για σχολικό πάρτυ)
Χρονική στιγμή σκηνής: (περίπου)	Απόγευμα 3-4 και οπωσδήποτε μετά τη σκηνή του ατυχήματος στη σκάλα

ΗΘΟΠΟΙΟΙ (κινητό) (ντύσιμο-παρουσιαστικό)	ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ (Φροντιστήριο - Τεχνικά μέσα)
<ol style="list-style-type: none">1. Μάκνς (κινητό) Καλά ξυρισμένος Τα ίδια φροντισμένα ρούχα της σκηνής (...) αλλά με τον λικέ στο μανίκι.2. ...3. ...4. ...5. ...6. ...	<ol style="list-style-type: none">1. Να λειτουργούν όλες οι λάμπες της τάξης2. Κλειδιά του διπλανού εργαστηρίου3. Καροτσάκι σούπερ μάρκετ ή καρέκλα με ρόδες για τράβελινγκ4. Φαγητά - σάντουιτς - μεζεδάκια - τσιπς - αναψυκτικά κ.λπ. για το πάρτυ5. Διακόσμηση πάρτυ6. Κασετόφωνο - CD, με CD (επιλεγμένα τραγούδια από πριν)7. ...

Παρατηρήσεις:	Συνενόηση με καθηγητή-επόπτη και διευθυντή για την ώρα γυρίσματος. Κάποιος να ρωτήσει αν τη μέρα γυρίσματος (3-6 μμ) θα δουλεύουν ακόμα τα κομπρεσέρ στο δρόμο, έξω από το σχολείο.
----------------------	--

Απαραίτητα πλάνα:	Πανοραμικό ή παράλληλο τράβελινγκ στα σκόρπια φαγητά -όταν άδειασε η αίθουσα- πριν ξαναγυρίσουν. Κοντινό των δύο χεριών που ακουμπούν διστακτικά.
--------------------------	--

Απαραίτητοι ήχοι : (χωριστά)	Κουδούνισμα κινητού Έλενας.
---	-----------------------------

Συντάξτε το πρόγραμμα γυρισμάτων και την ώρα κάθε γυρίσματος.
Προγραμματίστε να ξεκινήσετε με τα γυρίσματα του δυσκολότερου χώρου. Στο χώρο αυτόν, προγραμματίστε να ξεκινήσετε με ένα-δυο εύκολα πλάνα «για ζέσταμα». Γενικά, οι λήψεις με τα περισσότερα πρόσωπα είναι πιο δύσκολες.

Με τη βοήθεια του σκηνοθέτη - εμπυχωτή, οργανώστε τις λήψεις σας κατά τις πρακτικές σας ανάγκες («γκρουπάρισμα» λήψεων). **Μοιραστείτε την ευθύνη των απαραίτητων προϋποθέσεων για κάθε γύρισμα.** Ανά δύο θα πρέπει να χρεωθείτε κάποια γυρίσματα, ώστε να εξασφαλίσετε όλα όσα προβλέπονται στις αντίστοιχες καρτέλες γυρισμάτων (καθώς και τις πιθανές συνεννοήσεις-άδειες για λήψεις που προγραμματίστηκαν σε τυχόν ιδιωτικούς ή άλλους χώρους).

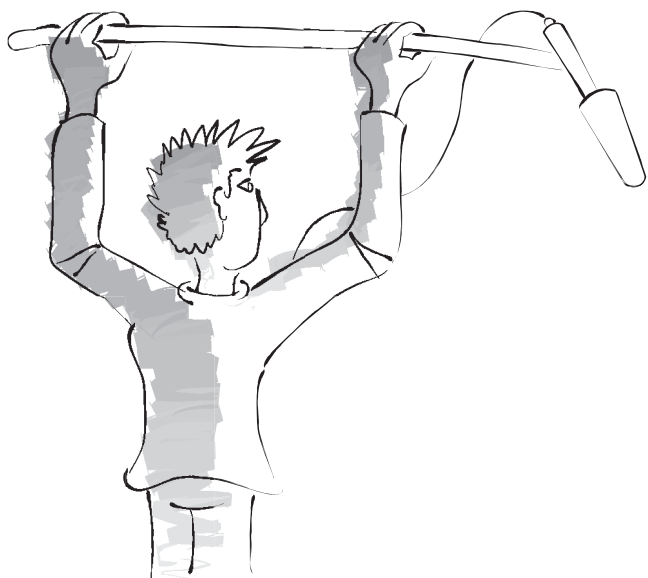

Στη διάρκεια της εβδομάδας που ακολουθεί, και κυρίως την παραμονή των γυρισμάτων θα πρέπει να επιβεβαιώνονται όλα τα ραντεβού με τους κάθε είδους συντελεστές.

Συμφωνείτε τις αρμοδιότητες κάθε γυρίσματος. Για κάθε αρμοδιότητα (κυρίως σκηνοθέτη, βοηθό σκηνοθέτη-σκρίπτ, οπερατέρ, ηχολήπτη) θα πρέπει να δηλώσουν ποιοι από τα μέλη της ομάδας ενδιαφέρονται να την αναλάβουν. Συνήθως η σκηνοθεσία είναι συλλογική και τη μοιράζονται μια ομάδα μαθητών που λειτουργούν ταυτόχρονα και ως βοηθοί σκηνοθέτες-σκρίπτ. Για τις τεχνικές ειδικότητες όμως, εφόσον ενδιαφερθούν περισσότερα παιδιά, θα τις αναλάβουν

κυκλικά. Θα πρέπει δηλαδή να κατανοηθεί ότι, σε κάθε πλάνο, ένας μόνον οπερατέρ και ένας μόνον ηχολήπτης θα έχει την αντίστοιχη ευθύνη. Μάλιστα οι ιδιαιτερότητες της ερασιτεχνικής βιντεοκάμερας ίσως επιβάλουν να είναι το ίδιο άτομο οπερατέρ και ηχολήπτης ταυτόχρονα. Οι υπόλοιποι ενδιαφερόμενοι θα λειτουργούν ως βοηθοί τους (μακινίστας, μπούμαν κ.λπ.) ενώ για κάθε νέα σκηνή ή ενότητα λήψεων θα αναλαμβάνει κάποιος άλλος. Έτσι θα εξοικειωθούν περισσότεροι μαθητές (ει δυνατόν όλοι οι μαθητές της ομάδας) στη χρήση του τεχνικού εξοπλισμού αλλά, σε κάθε στιγμή, ένας μόνον θα έχει την ευθύνη της πραγματοποίησης της λήψης. Αντίστοιχα ένας μόνον βοηθός σκηνοθέτης θα πρέπει, για κάθε ενότητα λήψεως, να έχει την ευθύνη της κλακέτας και της σύνταξης του «ραπόρτου» (για όλη αυτή την ορολογία, ένας σκηνοθέτης - εμπυχωτής θα μπορεί εύκολα να σας κατατοπίσει).

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΥΡΙΣΜΑ:

- Βιντεοκάμερα ψηφιακή, με φακό ζουμ. Η βιντεοκάμερα θα πρέπει οπωσδήποτε να διαθέτει είσοδο για εξωτερικό μικρόφωνο και έξοδο ακουστικών.
- Φορτισμένες μπαταρίες για τη βιντεοκάμερα.
- Τροφοδοτικό ρεύματος για τη βιντεοκάμερα και τα απαραίτητα καλώδια σύνδεσης. Επίσης κάποια προέκταση ρεύματος μήκους περίπου 10m και 1-2 πολύπριζα.
- Ένα ζευγάρι ακουστικά για τη βιντεοκάμερα.
- Τρίποδο για τη βιντεοκάμερα.
- Εξωτερικό μικρόφωνο κατευθυντικό. Στην ιδανική περίπτωση, ένα ερασιτεχνικό GUN-ELECTRET. Μπαταρίες και καλώδιο μικροφώνου.

• 3-4 κασέτες ή αντίστοιχες κάρτες μνήμης.

• Ένα ελαφρύ κοντάρι (ελαιοχρωματιστών) για να κρεμιέται το μικρόφωνο (BOOM).

Μικρές συμβουλές από το περιοδικό Digital Video (για ερασιτέχνες κινηματογραφιστές) τεύχος 222, Αγγλία, 2006:

- ...Πριν από το γύρισμα διαλέξτε τρεις «λέξεις-κλειδιά» που συνοψίζουν το φιλμ σας. Γράψτε τις ...στο χέρι σας και βεβαιωθείτε πως κάθε σας λήψη τις περιέχει και τις « δείχνει».
- Στο γύρισμα να είστε προετοιμασμένοι πως τουλάχιστον 30% των στοιχείων που προγραμματίσατε (χώρος γυρίσματος, διάλογοι κ.λπ.) θα χρειαστεί να τροποποιηθούν εξαιτίας απρόοπτων εμποδίων ή κάποιων νέων ιδεών που σας «ήρθαν» την τελευταία στιγμή. Απαραίτητος βέβαια ο λεπτομερής προγραμματισμός, αλλά αντιμετωπίστε τις ανατροπές του με ψυχραιμία!

Πηγαίνετε σε όλους τους χώρους γυρισμάτων και αναρωτηθείτε, για κάθε χώρο:

- Υπάρχουν όλες οι αναγκαίες, για το γύρισμα, προϋποθέσεις;
- Μήπως υπάρχουν περιορισμοί στη διαθεσιμότητα του χώρου;
- Υπάρχει ρεύμα αν χρειαστεί;
- Υπάρχουν όσα στοιχεία προβλέπονται από το σενάριο;
- Ποιο θα είναι το πλάνο-κλειδί;
- Στήστε την κάμερα και δοκιμάστε πρόχειρα τη δράση.
- Μπορείτε να προβλέψετε ποια άλλα πλάνα θα χρειαστούν; Κρατείστε σημείωση για το καθένα.

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΜΙΚΡΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΗΡΟΥΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΓΥΡΙΣΜΑΤΑ:

Κατά το γύρισμα, ο οπερατέρ πρέπει **για κάθε πλάνο**:

- Πριν από τη λήψη, να ρυθμίσει την κάμερα στο MANUAL FOCUS και, αφού τοποθετηθεί η κάμερα στην τελική θέση, να κάνει με το ΖΟΥΜ τέρμα TELE και να νετάρει στο κύριο θέμα του κάδρου. Μετά, να ξαναφτιάξει το κάδρο όπως συμφωνήθηκε με τον σκηνοθέτη. Αν ο φακός δουλεύει στο αυτόματο (AUTOFOCUS), η διαδικασία αυτή ας αγνοηθεί.
- Αν στο πλάνο υπάρχει κίνηση μηχανής ή/και ηθοποιών, **να κάνει πολλές πρόβες πριν ξεκινήσει τη λήψη.**
- Μόλις πατήσει το κουμπί εγγραφής (REC), **να βεβαιωθεί πρώτα ότι έρχεται ήχος από το μικρόφωνο στα ακουστικά του και ότι η κάμερα πραγματικά «γράφει».**
- Μόλις η κάμερα ξεκινήσει να γράφει, να ειδοποιήσει το σκηνοθέτη. Με αυτή την ειδοποίηση ενεργοποιείται ο βοηθός σκηνοθέτης ώστε να διαβάσει φωναχτά για ποιό πλάνο πρόκειται (εκφώνηση «κλακέτας»: αριθμός σκηνής, αριθμός και τίτλος πλάνου, αύξων αριθμός λήψης) π.χ. «Σκηνή δεύτερη, πλάνο πρώτο, "ο Γιάννης τρώει στην κουζίνα", λήψη πρώτη» Αλλά ακόμα κι αν η διαδικασία της κλακέτας παραληφθεί, ο οπερατέρ πρέπει οπωσδήποτε να εγγράψει **5" μη χρήσιμης διάρκειας πριν ξεκινήσει η χρήσιμη λήψη.** Μετά τα 5", δίνει σύνθημα «Πάμε δράση» στους ηθοποιούς.

- Αντίστοιχα όταν η **χρήσιμη δράση ολοκληρωθεί, να συνεχίσει την εγγραφή για πέντε τουλάχιστον δευτερόλεπτα μη χρήσιμης διάρκειας και μόνον τότε να πατήσει το κουμπί REC STOP.**

- Κατά τη λήψη, θα πρέπει συνεχώς να προσέχει ώστε να μην φανεί μέσα στο κάδρο του το μικρόφωνο, ή η σκιά του μικροφώνου.

Αποφύγετε να ελέγχετε το υλικό που τραβήξατε πηγαίνοντας την κασέτα μπρος - πίσω. Συνήθως συμβαίνουν «ατυχήματα» και γράφουμε πάνω σε χρήσιμα υλικά!

Κατά το γύρισμα ο βοηθός σκηνοθέτης πρέπει:

- Μόλις ο οπερατέρ ειδοποιήσει ότι η λήψη ξεκίνησε, να «γράψει - εκφωνήσει» (εικόνα και ήχο) την ταυτότητα της λήψης (κλακέτα). Το περιεχόμενο της κλακέτας θα πρέπει να είναι ήδη έτοιμο πριν ξεκινήσει η συγκεκριμένη λήψη.
- Να σημειώνει κάθε απρόβλεπτο ήχο που ακούστηκε την ώρα της λήψης. Ίσως χρειαστεί να γυριστεί σχετική «σφήνα» που θα αξιοποιηθεί εφόσον στο μοντάζ η λήψη αυτή κρατηθεί.
- Μετά από ΚΑΘΕ λήψη θα πρέπει να σημειώνει αν η συγκεκριμένη λήψη ολοκληρώθηκε και αν μπορεί να κρατηθεί (σύνταξη «ραπόρτου»). Επίσης πάνω σε ένα αντίγραφο του τελικού σεναρίου-ντεκουπάζ, να διαγράφει με χρωματιστό μαρκαδόρο τα πλάνα που γυρίστηκαν, έτσι ώστε να ξεχωρίζουν αμέσως οι λήψεις που εκκρεμούν.
- Σε κάθε χώρο, αφού γυριστούν όλα τα προγραμματισμένα πλάνα, να μεριμνά ώστε να γυρίζονται και πιθανές χρήσιμες «σφήνες» ή βωβά κοντινά των ηρώων που, ενώ κάποιος άλλος ήρωας μιλάει, αυτοί ακούν. Επίσης να μεριμνά ώστε να γράφεται τουλάχιστον 1' (ένα λεπτό) με ήχο «χώρου» χωρίς άλλους ήχους προβλεπόμενους από το σενάριο.

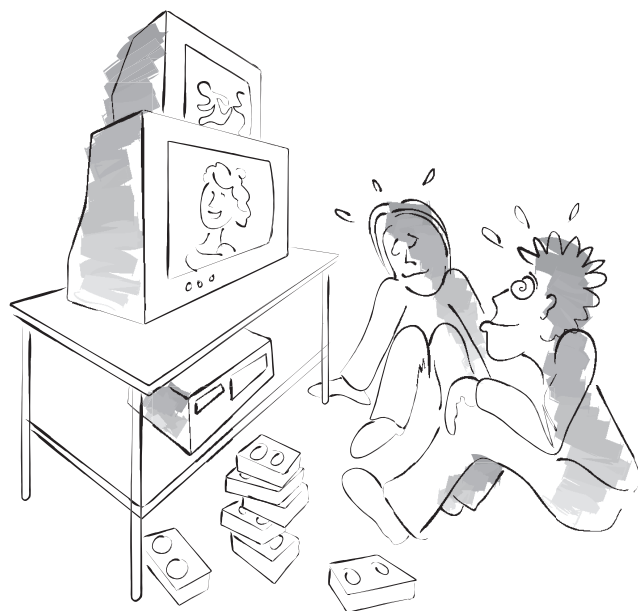
- Μετά από τις λήψεις κάθε σκηνής, να μεριμνήσει ώστε να γραφούν με την βιντεοκάμερα όλοι οι OFF ήχοι της σκηνής καθώς και το τυχόν προβλεπόμενο σπηκάζ. Όλα αυτά δεν είναι πάντα κατανοητά για όλους την ώρα του γυρίσματος, αλλά είναι ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ στο μοντάζ.

Γενικά:

- Χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε, κατά τη λήψη, να αποφεύγεται κάθε είδους θόρυβος από το συνεργείο γυρίσματος. Δεν είναι λίγες οι φορές που, μετά από πολύ πετυχημένη ερμηνεία των ηθοποιών σε κάποιο πλάνο, η λήψη καταστρέφεται από ξέσπασμα κραυγών

και ενθουσιασμού πριν τελειώσει η λήψη. Συχνά επίσης, «οι ηθοποιοί» μόλις ακούσουν ότι η λήψη σταματά, κοιτούν αμέσως την κάμερα ή το συνεργείο για να δουν αν τα πήγαν καλά, με αποτέλεσμα το πλάνο να καταστρέφεται επειδή δεν έχει «ανάσα» - τελείωμα.

- Στο τέλος της μέρας, είναι σημαντικό να ελέγξετε τις επιτυχείς λήψεις σας που, σύμφωνα με το «ραπόρτο», μπορούν να κρατηθούν. Συνδέστε τη βιντεοκάμερα με μια τηλεόραση και, όλοι μαζί βεβαιωθείτε πως οι επιτυχείς σας λήψεις περιέχουν όλα τα στοιχεία που απαιτεί το σενάριο και δεν εμφανίζονται ενοχλητικά ελαττώματα (κουνημάτα κάμερας, παράσιτα στον ήχο, ξένοι ήχοι, σκιά του μικροφώνου μέσα στο κάδρο κ.λπ.). Αν εντοπίζετε κάποιο σοβαρό πρόβλημα, θα πρέπει αμέσως να εκτιμηθεί η δυνατότητα επανάληψης της λήψης ή να προγραμματιστεί κάποια άλλη, συμπληρωματική λήψη προκειμένου να «μπαλωθεί» το πρόβλημα στο μοντάζ.
- Όταν όλες οι προβλεπόμενες λήψεις (περιλαμβανομένων και των τίτλων, των ήχων OFF ή του «σπηκάζ») πραγματοποιηθούν, αξίζει να μεταγραφούν σε ένα DVD ώστε τουλάχιστον δύο-τρία μέλη της ομάδας να μελετήσουν τις επιτυχείς λήψεις προσεχτικά. Κατά τη μελέτη των λήψεων, μπορεί καθένας να πειραματιστεί με πιθανά συνοδευτικά μουσικά θέματα, ήχους OFF κ.λπ. που θα βοηθήσουν και ακόμα να φανταστεί πιθανούς εναλλακτικούς τρόπους σύνδεσης και διαδοχής των πλάνων. Κάθε ενδιαφέρουσα τέτοια ιδέα που σκέφτεστε κατά τη μελέτη των λήψεων σημειώστε την. Θα σας χρειαστεί στο μοντάζ.

Για όλες αυτές τις πιθανώς «ακατάληπτες» συμβουλές, θα πρέπει οι μαθητές της ομάδας να καθοδηγηθούν από το σκηνοθέτη - εμπυχωτή τους.

Τώρα πια θα, πρέπει το υλικό των λήψεων να γίνει ... ταινία με ροή και ρυθμό. Ξεκινάει η διαδικασία του μοντάζ!

Το μοντάζ θα πρέπει να γίνει, είτε σε επαγγελματικό εργαστήριο με μοντέρ, οπότε θα προκύψει ένα σοβαρό κόστος, είτε σε υπολογιστή στο σπίτι με λογισμικό για βίντεο-μοντάζ (οι τρέχουσες, εκδόσεις των WINDOWS περιέχουν τέτοιο λογισμικό για στοιχειώδεις εφαρμογές), όπου όμως θα είναι απαραίτητος κάποιος καλά εξοικειωμένος με το χειρισμό του συστήματος.

Οι πετυχημένες λήψεις θα πρέπει να μπουν στη σειρά. Εφόσον κατά την προετοιμασία είχατε καταστρώσει αναλυτικό ντεκουπάζ και οι λήψεις είχαν αριθμηθεί με κλακέτα, η δουλειά σας τώρα θα διευκολυνθεί. Αλλιώς θα πρέπει να βεβαιωθείτε ότι η σειρά των πλάνων σας είναι η καλύτερη δυνατή για την κατανοητή και ελκυστική αφήγηση της ιστορίας σας. Κατά το μοντάζ,

σε κάθε λήψη, θα αφαιρεθούν τα 4-5" χρόνου ασφαλείας (ουρές) στην αρχή και στο τέλος κάθε πλάνου και τα πλάνα θα συνδεθούν έτσι ώστε, αν και χωριστές ενότητες δράσης, να δίνουν την αίσθηση της συνεχούς ροής.

Επίσης, όπου χρειάζεται, θα πρέπει να προστεθούν συμπληρωματικοί ήχοι, άλλοτε για να «πλουτίζουν» τη συνολική αίσθηση και άλλοτε για να τη σχολιάζουν (σαν να θέλουμε να πούμε στον θεατή πως αυτό που παρακολουθεί ... έχει και άλλη διάσταση που δεν φαίνεται στην εικόνα!).

Κάθε φορά που ολοκληρώνεται τα μοντάζ μιας ενότητας δράσης, όλοι μαζί να βλέπετε οπωσδήποτε το συνολικό αποτέλεσμα κάμποσες φορές. Συχνά στην τελική θέαση διαπιστώνονται ατέλειες που προλαβαίνουν να διορθωθούν. Όπως σε όλες τις δημιουργικές διαδικασίες, στο μοντάζ ανταμείβεται η πολλή δουλειά και η ιδιαίτερη υπομονή.

Κάτι ακόμα: έχω δει αρκετές μαθητικές ταινίες που με κέρδισαν με τον αυθορμητισμό και την εκφραστικότητα τους. Παραβαίνουν σχεδόν όλες τις παραπάνω συμβουλές για μια σωστή μαθητική παραγωγή. Μπορεί τα παιδιά αυτά να μην έμαθαν πολλά για τον κινηματογράφο, κατάφεραν όμως να κερδίσουν το θεατή τους με την ειλικρίνεια και το κέφι τους. Ωστόσο αυτό δε σημαίνει πως αν τηρούσαν αρκετές από τις παραπάνω συμβουλές θα έχαναν τη φρεσκάδα τους. Μπορεί να ήταν ακόμα καλύτερες και να κέρδιζαν σε αρτιότητα.

Καλή δουλειά λοιπόν και καλή διασκέδαση!

Υ.Γ Δύο λόγια προς τον καθηγητή- επόπτη:

Η κάμερα, η ηχητική εγγραφή, το λογισμικό του μοντάζ κ.λπ. εκτός από εργαλεία καταγραφής (δηλαδή μέσα παραγωγής οπτικοακουστικών μηνυμάτων) είναι και εργαλεία καλλιτεχνικής έκφρασης όπως το βιολί, το πινέλο και η σμίλη. Έτσι, το γύρισμα μιας σχολικής ταινίας εκτός από διαδικασία σύνταξης ενός οπτικοακουστικού κειμένου όπου αναπτύσσονται απόψεις μπορεί να

είναι και προσπάθεια καλλιτεχνικής έκφρασης όπως η σύνθεση μιας μελωδίας ή το ζωγράφισμα ενός πίνακα.

Ο εκπαιδευτικός όμως που θέλει να συμβάλει ουσιαστικά σε μια τέτοια προσπάθεια μαθητών, δεν χρειάζεται να διαθέτει ιδιαίτερη κινηματογραφική τεχνογνωσία (πεδίο όπου θα μπορούσε να συνεργαστεί με κάποιον κινηματογραφιστή), ούτε να μεριμνά για την εξασφάλιση και λειτουργία των μηχανημάτων (πεδίο όπου τα παιδιά θα πρέπει να αναπτύξουν πρωτοβουλίες και να αναζητήσουν τις απαραίτητες λύσεις). Δηλαδή τα ερωτήματα που θα θέτει στα παιδιά, **δεν** χρειάζεται να είναι : πώς δουλεύει η κάμερα; πού θα βρούμε φώτα; πώς θα τραβήξουμε το πλάνο;

Ο καθηγητής επόπτης που θα θέλει να εμπυχώσει δημιουργικά τα παιδιά, θα πρέπει να θέτει ερωτήματα ουσίας όπως : γιατί φτιάχνουμε αυτή την ταινία; Τι είναι εκείνο που **μας αρέσει** στο θέμα μας; Γιατί το διαλέξαμε; Τι είναι εκείνο που μας ενοχλεί στο θέμα μας; Τι μας φοβίζει; Τι θέλουμε να πει η ταινία μας στο θεατή; Πώς θα «δείξουμε» στο θεατή αυτό που θέλουμε να του πούμε; Πώς θα σιγουρευτούμε ότι ο θεατής μας δεν θα καταλάβει κάτι εντελώς διαφορετικό που «προδίδει» τις προθέσεις μας; Μήπως ξεκαθαρίζοντας τις προθέσεις μας πάρα πολύ υπάρχει κίνδυνος να καταλήξουμε σε κάτι «δασκαλίστικο»; Υπάρχουν κάποιες ασάφειες που, αν τις διατηρήσουμε, ίσως ωφελούν χωρίς να προδίδουν τις προθέσεις μας; Βάλαμε μέσα στην ταινία μας και λίγη «δική μας τρέλα»; (δηλαδή το σενάριο μας λέει όλα όσα πραγματικά μας εκφράζουν και όχι όσα έχουμε την εντύπωση ότι οι θεατές μας θα ήθελαν να δουν και να ακούσουν;) Τελικά ο καθηγητής - επόπτης πέρα από την αυτονόητη παιδαγωγική και διοικητική ευθύνη της δραστηριότητας, θα πρέπει να έχει το ρόλο ενός «εν δυνάμει» αποδέκτη του οπτικοακουστικού έργου, ενός **μη ειδικού**, που θα κληθεί να παρακολουθήσει κριτικά το προϊόν που διαμορφώνουν τα παιδιά με τις αποφάσεις τους. Γι αυτό θέτει σε κάθε στιγμή τα ερωτήματά του ως μελλοντικός θεατής.

